

Nd.

56. Frumvarp til laga

[51. mál]

um búfjárrækt.

Frá landbúnaðarnefnd.

I. KAFLI

Um starfsemi búfjárræktardeilda búnaðarsambanda og störf héraðsráðunauta í búfjárrækt.

1. gr.

Búnaðarsambandi er heimilt að setja sér samþykkt um að vinna að hvers konar umbótum í búfjárrækt á sambandssvæðinu. Samþykktir þessar má gera fyrir eina eða fleiri búfjártegundir. Þær skulu gerðar eftir fyrirmynd frá Búnaðarfélagi Íslands og staðfestar af stjórn þess.

2. gr.

Búnaðarsamband, sem setur sér búfjárræktarsamþykkt, sem um getur í 1. gr., skal hafa í þjónustu sinni ráðunaut, er annast leiðbeiningar í búfjárrækt. Laun hans skulu vera samkvæmt VII. launaflokki og greiðast að hálfu úr ríkissjóði og að hálfu af viðkomandi búnaðarsambandi.

Sé búnaðarsambandssvæði það lítið að dómi Búnaðarsambands Íslands, að einn ráðunautur geti annast ráðunautsstörf í búfjárrækt og jarðrækt, skal ráðunauturinn ráðinn með tilliti til þess. Þá er og heimilt að ráða fleiri en einn ráðunaut í búfjárrækt, ef búnaðarsambandssvæðið er það stórt að dómi Búnaðarfélags Íslands, að einn ráðunautur geti ekki innt af höndum þau störf, sem um getur í 3. gr.

3. gr.

Verkefni héraðsráðunauta í búfjárrækt skal vera sem hér segir:

1. Vinna að því, að ákvæðum búfjárræktarlaganna sé framfylgt, stuðla að því, að búnaðarfélögin geri búfjárræktina samhliða jarðræktinni að aðalverkefni sínu, eða að stofnuð verði sérstök búfjárræktarfélög, þar sem þau eru ekki, ef það er líklegra til árangurs, hafa eftirlit með þessum félögum og sjá um uppgjör á skýrslum þeirra.
2. Ferðast um meðal bænda, eftir því sem við verður komið, skoða búfé þeirra og leiðbeina þeim um kynbætur, fóðrun og hirðingu þess. Þeir skulu enn fremur leiðbeina og aðstoða við kaup og sölu kynbótagripa.
3. Hafa umsjón með sæðingarstöðvum, afkvæmarannsóknarstöðvum og uppeldisstöðvum kynbótadýra.
4. Mæta árlega á fundum hreppabúnaðarfélaga og búfjárræktarfélaga, eftir því sem við verður komið, til að flytja þar fyrirlestra um búfjárrækt og félagsstarfsemi á því sviði.
5. Vinna í samvinnu við ráðunauta Búnaðarfélags Íslands í búfjárrækt að kynbótastarfsemi, framkvæmd búfjársýninga o. fl.

4. gr.

Ekki mega búnaðarsambönd ráða aðra en búfræðikandidata til þessara starfa. Búnaðarfélag Íslands samþykkir ráðningu þeirra.

5. gr.

Búnaðarfélag Íslands skal annast greiðslu á fjártillagi ríkissjóðs til búnaðarsambanda samkvæmt kafla þessum.

II. KAFLI Um nautgriparækt.

6. gr.

Kjósa skal þriggja manna nautgripakynbótanefnd í hverjum hreppi eða bæjarfélagi, þar sem hlutaðeigandi búnaðarfélag hefur ekki sett sér nautgriparæktarsamþykkt samkvæmt lögum þessum og ekki er heldur starfandi nautgriparæktarfélag, sem hefur fengið lög sín staðfest af Búnaðarfélagi Íslands.

Um kosningu í nefndina fer eftir sömu reglum og um kosningu í hreppsnefnd. Í bæjum skal kynbótanefnd kosin af bæjarstjórn. Þar, sem starfandi er nautgriparæktarfélag, sem í er meiri hluti kýreigenda, er stjórn þess sjálfkjörin nautgripakynbótanefnd.

Nú setur búnaðarfélag sér nautgriparæktarsamþykkt, eftir að kosin hefur verið nautgripakynbótanefnd, eða stofnað er sérstakt nautgriparæktarfélag, sem í er meiri hluti kýreigenda, og fellur þá starf nefndarinnar niður, en við tekur stjórn þess félags, er sett hafði samþykktina, eða þeir menn, er félagið hafði kosið til þess sérstaklega.

7. gr.

Kynbótanefnd skal sjá um, að jafnan séu til hæfilega mörg kyngóð og efnileg naut til afnota í hreppnum. Naut þau, er kynbótanefnd velur, skal hún, eftir því sem við verður komið, velja fyrir fardaga ár hvert og tilkynna hreppsþúum, hver þau séu.

Heimilt er kynbótanefnd að kaupa naut eða taka á leigu eða semja um það á annan hátt, eftir því sem henni þykir bezt við eiga.

Heimilt er kynbótanefndum tveggja eða fleiri hreppa að vinna saman að kynbótum, t. d. með því að nota sömu kynbótanaut, sömu girðingar, hafa sama eftirlitsmann o. fl.

Leyft getur kynbótanefnd einstökum mönnum, sem vegna aðstöðu sinnar eiga óhægt með að nota kynbótanautin eða taka annan þátt í starfinu, að vera utan við það. Allir, sem ekki fá slíka undanþágu, eru skyldir til að taka sameiginlegan þátt í öllum kostnaði, sem leiðir af nautahaldinu, að rétttri tiltölu við tölu kúa í ársbyrjun.

8. gr.

Bannað er að láta naut eldri en 7 mánaða ganga laus í afréttum eða heimahögum. Þó getur kynbótanefnd leyft, að kynbótanaut gangi laus, ef öruggt þykir, að þau geti engan skaða gert. Sé um leigunaut að ræða og það er í vörzlu eiganda, ber hann ábyrgð á, ef tjón hlýzt af, en sé um leigunaut að ræða, sem kynbótanefnd sér um haga fyrir, ber hún ábyrgðina.

9. gr.

Öll naut, sem eru 7 mánaða eða eldri og ekki eru valin af kynbótanefnd til að vera notuð til undaneldis í hreppnum, skal gelda, gefa inni eða hafa í öruggri vörzlu yfir beitartíma kúnna. Brot gegn þessu varða sektum og skaðabótum, ef tjón hlýzt af, eftir nánari fyrirmælum, sem skulu sett í reglugerð. Taka má slík naut utan heimahaga eiganda, ef þau eru ekki í öruggri vörzlu, og fara með þau sem óskilafénað og selja án innlausnarfrests.

10. gr.

Nú hittist naut, sem kynbótanefnd hefur auglýst, að notað skuli til undaneldis, gæzlulaust eða utan öruggrar vörzlu, og skal þá taka það í trygga geymslu og á hús og hey, ef þörf krefur.

Sá, sem tekur nautið, skal tafarlaust gera kynbótanefnd aðvart, og skal hún þá svo fljótt sem við verður komið taka nautið og greiða áfallinn kostnað. Hafi

naut ekki verið í geymslu á ábyrgð kynbótanefndar, á nefndin rétt á endurgreiðslu frá þeim, er bar ábyrgð á geymslu þess. Hafi kynbótanefndin ekki vitjað nautsins innan hálf mánaðar, skal sá, sem tók nautið í hald, afhenda það hreppstjóra, sem þá selur það með mánaðar innlausnarfresti.

11. gr.

Öllum árlegum kostnaði við nautahaldið, svo sem landleigu fyrir sumarhaga, vetrarfóðri, kostnaði við nautagirðingu, vöxtum og afborgunum af lánum o. s. frv., jafnar kynbótanefnd niður á allar kýr í hreppnum, sem til eru í ársbyrjun, að undanskildum kúm þeirra manna, sem hafa fengið undanþágu frá að taka þátt í sameiginlegum kostnaði við nautahaldið, sbr. 7. gr. Hið niðurjafnaða gjald má taka lögtaki. Heimilt er nautgriparæktarfélagi að taka hærri nautstoll af utanfélagsmönnum.

Dóknun til kynbótanefndar ákveður hreppsnefnd, ef um er að ræða, og telst hún með öðrum árlegum kostnaði.

Heimilt er kynbótanefnd, ef það er samþykkt með meiri hluta atkvæða allra kýreigenda, að láta menn greiða nautstolla með fóðrun eða heyi að nokkru eða öllu leyti, enda gangi það hlutfallslega jafnt yfir alla kýreigendur.

12. gr.

Kynbótanefnd skal bóka gerðir sínar, reikninga, bréf og annað. Á fundum nefndarinnar ræður afl atkvæða. Nefndarfundir eru löglegir og ályktunarfærir, þó að einn nefndarmann vanti, ef hinir tveir eru sammála.

Eftir hver áramót skal formaður nefndarinnar gera reikning yfir tekjur og gjöld nautahaldsins (sbr. 11. gr.), og skal reikningurinn endurskoðaður af endurskoðendum hreppsreikninga.

13. gr.

Búnaðarfélagi er heimilt að setja sér samþykkt um að vinna að kynbótum nautpenings í hreppnum, enda sé þar ekki starfandi nautgriparæktarfélag, sem í er meiri hluti kýreigenda. Nú hefur búnaðarfélag ekki sett sér nautgriparæktarsamþykkt, og er þá minnst 6 bændum í hreppi heimilt að stofna með sér félag til þess að vinna að þessum kynbótum. Félög þessi nefnast nautgriparæktarfélög. Samþykktir búnaðarféлага og nautgriparæktarféлага skulu sniðnar eftir fyrirmynd, er Búnaðarfélag Íslands lætur þeim í té. Þegar búnaðarfélag eða nautgriparæktarfélag hefur sett sér samþykkt, sendir það hana stjórn Búnaðarfélags Íslands til staðfestingar.

14. gr.

Búnaðarfélag eða nautgriparæktarfélag, sem fengið hefur samþykkt sína staðfesta af stjórn Búnaðarfélags Íslands, getur fengið styrk til starfsemi sinnar, eins og hér greinir, á hverja reiknaða árskú, en tala slíkra kúa á hverju búi fæst með því að leggja saman fóður- og mjólkurskýrsludaga allra kúnna og deila í þá útkomu með 365:

1. Kr. 1.00, ef ekki eru gerðar fitumælingar eða þær gerðar sjaldnar en þrisvar á ári.
2. Kr. 1.80, sé fitumagn mjólkurinnar úr hverri kú rannsakað minnst þrisvar á ári.
3. Kr. 2.50, sé fitumagn mjólkurinnar úr hverri kú rannsakað minnst sex sinnum á ári.
4. Kr. 3.50, sé fitumagn mjólkurinnar úr hverri kú rannsakað minnst 10 sinnum á ári.

Styrkurinn greiðist eftir á, þegar félagið hefur sent Búnaðarfélagi Íslands skýrslur í því formi, er það krefst og nánar skal kveða á um í reglugerð.

15. gr.

Búnaðarfélag og nautgripæræktarfélag geta fengið, auk styrks þess, sem um ræðir í 14. gr., styrk til nautahaldsins, ef þau nota naut, sem eru að minnsta kosti tveggja ára gömul og hafa hlotið I. og II. verðlaun á nautgripasýningum eða hafa verið viðurkennd þess verðug af nautgripæræktarráðunaut. Styrkur þessi er kr. 75.00 á naut frá tveggja til fjögurra ára, en á eldri naut kr. 150.00, hafi þau hlotið II. verðlaun, en kr. 300.00 á I. verðlauna naut. Styrkurinn greiðist árlega, á meðan nautin njóta þessara viðurkenninga. Heimilt er þó að greiða allt að 25% hærri fóðurstyrk á naut, sem óhjákvæmilegt er að ala inni yfir sumarið.

Þau félag, sem að dómi nautgripæræktarráðunautar hafa aðstöðu til að fá flestar kýr sínar sæddar frá starfandi sæðingarstöð, fá ekki fóðurstyrk á naut sín.

16. gr.

Hafi búnaðarsamband ekki sett sér búfjárræktarsamþykkt, þar á meðal í nautgripærækt, er nautgripæræktarfélagum á sambandssvæðinu heimilt að stofna með sér nautgripæræktarsamband, ef þau hafa minnst 1000 kýr innan félaganna. Nautgripæræktarsamböndum þessum er heimilt að ráða sér ráðunaut með sömu kjörum og um ræðir í 2. gr. og njóta sama framlags úr ríkissjóði til þess. Skulu þau þá setja sér samþykktir og starfsreglur, er Búnaðarfélag Íslands samþykkir. Í þessum samþykktum sé meðal annars ákveðið um sameiginlegt eftirlit félaganna, ættbókarfærslu beztu kýrstofnanna, framkvæmd fitumælinga, er eigi skulu vera sjaldnar en annan hvern mánuð, og spjaldbókarfærslu þeirra kúa, sem gefa yfir 13000 fitueiningar árlega. Nú setur búnaðarsamband á svæði, þar sem nautgripæræktarsamband er starfandi, sér búfjárræktarsamþykkt, og skal þá nautgripæræktarsambandið leggjast niður sem sjálfstæð stofnun og gerast aðili í búfjárræktardeild búnaðarsambandsins.

Heimilt er búnaðarsamböndum og samböndum nautgripæræktarféлага að setja á stofn nautaupveldisstöðvar eða sæðingarstöðvar, en samþykkja skal Búnaðarfélag Íslands reglur um þessa starfsemi þeirra, sbr. VI. kafla.

17. gr.

Búnaðarsambönd þau, sem sett hafa sér búfjárræktarsamþykkt, svo og nautgripæræktarsambönd, sem um ræðir í 16. gr., njóta framlags úr ríkissjóði sem hér greinir:

1. Kr. 2.00 á ári á hverja reiknaða árskú, sem skýrslur eru sendar um til Búnaðarfélags Íslands, enda hafi viðkomandi samband ráðunaut, sbr. 2. gr. og 16. gr.
2. Til nautaupveldisstöðva fá samböndin framlag, sem nemur kr. 75.00 á hvern nautkálfi, er þau hafa á eldi, enda séu kálfarnir valdir í samráði við ráðunaut Búnaðarfélags Íslands í nautgripærækt og seldir við því verði, sem hann samþykkir.
3. Sæðingarstöðvar fá fóðurstyrk á öll naut á stöðinni, I. og II. verðlauna naut samkvæmt ákvæðum 15. gr., en ung naut, sem verið er að reyna, fá sama fóðurstyrk og II. verðlauna naut samkv. 15. gr., enda séu þau valin í samráði við nautgripæræktarráðunaut.

18. gr.

Að tilhlutan Búnaðarfélags Íslands skal halda nautgripasýningu fjórða hvert ár í hverju búnaðarfélagi, sem hefur sett sér nautgripæræktarsamþykkt, og nautgripæræktarfélagi. Landinu skal skipt í 4 sýningarsvæði, og skal halda sýningar í þeim til skiptis. Til verðlauna á sýningum þessum leggur ríkissjóður fram kr. 0.50 fyrir hvern framtalinn nautgrip, gegn jöfnu framlagi annars staðar að. Skal fé þessu varið til verðlauna á kýr. I. og II. verðlaun á naut greiðast eingöngu úr ríkissjóði, og eru I. verðlaun 150.00 kr. og II. verðlaun 50.00 kr. Fyrstu verðlaun geta þau naut ein hlotið, sem eiga afkvæmi á sýningunni, sem tvímælalaust eru ágætir gripir. Kúm

skal veita I., II. og III. verðlaun, og skal hæð þeirra ákveðin með reglugerð. Enn fremur er heimilt að veita einstökum kúm heiðursverðlaun, ef afkvæmi þeirra sýna, að þær hafa verulega kynbætandi áhrif á nautgripastofninn. Verðlaun þessi eru kr. 100.00 og greiðast úr ríkissjóði. Nautgriparráðunautur Búnaðarfélags Íslands er formaður dómnefnda á sýningum, sér um fyrirkomulag sýninga og úthlutar verðlaunum. Stjórnir nautgriparræktarfélaganna tilnefna meðdómendur á sýningar og greiða kostnað við framkvæmd þeirra.

Skýlt er Búnaðarfélagi Íslands að halda aukasýningu á nautum árið mitt á milli hinna reglulegu sýninga, sé þess óskað, enda verði sýndar með hverju nauti eigi færri en 12 skýrslufærðar dætur þess, sem borið hafa fyrir næstu áramót á undan.

19. gr.

Nú kemur búnaðarfélag, sem hefur sett sér nautgriparræktarsamþykkt, eða nautgriparræktarfélag sér upp girðingu til að geyma naut sín í sumarlangt, og skal þá greiða úr ríkissjóði allt að kr. 400.00 til hvernir girðingar, þó aldrei meira en nemur efniskaupum. Ekki má styrkja fleiri en þrjár girðingar í sama hreppsfélagi, nema fjöldi kúna í hreppnum sé yfir 300, enda samþykki nautgriparráðunautur Búnaðarfélags Íslands fleiri girðingar.

20. gr.

Áliti nautgriparráðunautur Búnaðarfélags Íslands nauðsyn bera til, að aukaeftirlit sé haft með einstökum kúabúum vegna þess, að þar séu sérstaklega álitlegar nautamæður eða kýrnar á búinu í heild sýni svo mikil afköst, að ástæða sé til að ætla, að skýrsluhaldið verði tortryggt, þá er heimilt að koma á slíku eftirliti, sem sé í því fólgið, að eftirlitsmaður komi að minnsta kosti 6 sinnum á ári á viðkomandi bú, sé viðstaddur mjaltir kvölds og morguns, vegi mjólk úr hverri kú og taki sýnishorn af mjólk til feitirannsókna.

Ríkissjóður veitir framlag til slíks aukaeftirlits á allt að 50 búum á ári, allt að kr. 100.00 á bú, en þó eigi yfir helming kostnaðar.

III. KAFLI

Um sauðfjárrækt.

21. gr.

Búnaðarfélagi, þar sem ekki er starfandi sauðfjárræktarfélag, er heimilt að setja sér samþykkt um að vinna að kynbótum sauðfjár á félagssvæðinu, enda séu aldrei færri en 6 félagsmenn, er uppfylla þau skilyrði, er samþykktin áskilur.

Nú hefur búnaðarfélag ekki sett sér sauðfjárræktarsamþykkt, og er þá 6 mönnum eða fleirum í hreppi heimilt að stofna með sér félagsskap til að vinna að sauðfjárkynbótum, og kallast slík félög sauðfjárræktarfélag. Heimilt er að veita mönnum úr öðrum hreppi inngöngu í félagið, ef þar er ekki starfandi sauðfjárræktarfélagsskapur.

Lágmarkstala kynbótafjár hjá hverjum þátttakanda skal vera 8 ær, og enginn einn félagsskapur má eiga meira en helming kynbótafjárins.

Í samþykktum þeim, er hér um ræðir, skal tekið fram eftirfarandi:

1. Að halda skuli fóður-, afurða- og vigtarskýrslur fyrir kynbótaféð.
2. Að halda skuli ættbók fyrir kynbótaféð og merkja skuli hvern einstakling þess með einstaklingsmerki.
3. Ákveðið, hvernig haga skuli skýrsluhaldi til að fá sem öruggasta vissu um erfðaeðli einstaklinganna.
4. Önnur atriði, er varða félagsskapinn.

Samþykktir, sem settar eru samkvæmt þessari grein, skal sníða eftir fyrirmynd, er Búnaðarfélag Íslands lætur félögunum í té. Þegar slík samþykkt hefur verið sett, skal hún send Búnaðarfélagi Íslands til staðfestingar.

22. gr.

Félög þau, sem um ræðir í 21. gr., geta árlega fengið styrk úr ríkissjóði, eftir að þau hafa fengið samþykktir sínar viðurkenndar af Búnaðarfélagi Íslands. Styrkurinn rennur í félagssjóð og greiðist eftir á, þegar félagið hefur sent skýrslur um starf sitt til Búnaðarfélags Íslands. Hinn árlegi styrkur er kr. 50.00 fyrir hvern I. verðlauna hrút og allt að 50 aurum á hverja kynbótaá, sem félagsmenn eiga og skýrslur eru haldnar um og sendar til Búnaðarfélags Íslands.

Sæðingarstöðvar, sem eru stofnaðar og starfræktar samkv. VI. kafla þessara laga, fá árlega styrk úr ríkissjóði, sem nemur kr. 50.00 fyrir hvern hrút, sem notaður er þar og sauðfjárræktarráðunautur hefur samþykkt.

23. gr.

Auk þess, sem um getur í 22. gr., er heimilt að styrkja úr ríkissjóði allt að 8 sauðfjárræktarbú, tvö í hverjum landsfjórðungi, eftir tillögum Búnaðarfélags Íslands, með allt að kr. 600.00 hvert, þó ekki yfir $\frac{2}{3}$ hluta móti hlutaðeigandi búnaðarsambandi eða framlagi annarra aðila. Auk þessa leggur ríkissjóður fram kr. 2000.00 árlega til að verðlauna þessi bú, eftir því sem nánar skal mælt fyrir um í starfsreglum, er viðurkenndar skulu af Búnaðarfélagi Íslands.

Fjárræktarbú þessi skulu fullnægja þeim skilyrðum, sem um ræðir í 1., 2. og 3. lið 21. gr., og öðrum ákvæðum, sem sett kunna að verða. Ef styrkþegi hættir að reka búíð, hefur Búnaðarfélag Íslands rétt til að ráðstafa kynbótafénu og skal ákveða, hvar búíð skuli starfa áfram, í samráði við þá aðila, sem einnig hafa styrkt búíð. Greiða skal fyrir fé búisins með matsverði dómkvaddra manna.

24. gr.

Búnaðarfélag Íslands skal hafa yfirumsjón með sauðfjárræktarbúum, og skulu þau haga skýrslugerð eftir fyrirmælum þess. Skylt er sauðfjárræktarbúunum að senda Búnaðarfélagi Íslands árlega skýrslu um störf sín, en það skal birta útdrátt úr þeim.

25. gr.

Bannað er að láta hrúta ganga lausa frá 5. nóvember til 20. apríl ár hvert. Heimilt er þó einstökum fjáreigendum að láta hrúta sína ganga með ám eftir 20. desember, ef tryggt er að dómi hlutaðeigandi hreppstjóra, að hrútar þessir geti ekki valdið öðrum fjáreigendum tjóni. Verði þó tjón af þessum hrútum, eru eigendur þeirra skaðabótaskyldir.

26. gr.

Nú hittist gæzlulaus hrútur á tímabilinu, sem um ræðir í 25. gr., og er þá þeim, sem hrútinn sér, skylt að tilkynna það landeiganda, sem skal taka hann í vörzlu, og ef hann á ekki hrútinn, skal hann gera eiganda hans viðvart eins fljótt og við verður komið. Eigandi skal vitja hrútsins eða ráðstafa honum innan viku frá því að hann fékk tilkynninguna, en að þeim tíma liðnum skal farið með hrútinn eins og óskilafé.

27. gr.

Hrútasýningar skal halda í einstökum hreppum fjórða hvert ár, þar sem þess er óskað. Skal landinu skipt í fjögur sýningarumdæmi, og skal halda sýningar í þeim til skiptis.

Til verðlauna á sýningum þessum veitir ríkissjóður 2 aura á hverja framtalda kind í hreppnum, gegn jöfnu framlagi annars staðar að. Búnaðarfélag Íslands setur reglur um sýningarnar, og er ráðunautur þess í sauðfjárrækt sjálfkjörinn formaður sýningarnefndar, en hreppsnefnd kýs tvo meðdómendur og annast undirbúning sýninganna.

Þegar tvö ár eru liðin frá reglulegum hrútasýningum, geta fjárræktarfélög, sem þess óska, fengið að halda sýningu á hrútum í félaginu til þess að fá úr því skorið,

hverjir þeirra séu I. verðlauna verðir. Á þessum sýningum skulu 2 dómnefndarmenn tilnefndir af stjórn félagsins, en viðkomandi búnaðarsamband tilnefnir og kostar oddamann dómnefndar, enda samþykki sauðfjárræktarráðunautur Búnaðarfélags Íslands val hans.

28. gr.

Heimilt er Búnaðarfélagi Íslands að láta halda afkvæmasýningar fyrir hrúta og ær annað hvert ár, eftir því sem við verður komið. Á þessum sýningum má aðeins sýna hrúta og ær frá þeim bændum, sem halda fullkomnar ættartölubækur og afurðaskýrslur að dómi sauðfjárræktarráðunautar.

Til verðlauna á sýningum þessum greiðir ríkissjóður allt að:

| | | | | | | | |
|----|-------|---------|-----------|------|-------|-----|-------|
| a. | fyrir | fyrstu | verðlauna | hrút | | kr. | 50.00 |
| b. | — | annarra | — | — | | — | 25.00 |
| c. | — | þriðju | — | — | | — | 12.50 |
| d. | — | fyrstu | — | á | | — | 10.00 |
| e. | — | annarra | — | — | | — | 5.00 |
| f. | — | þriðju | — | — | | — | 2.50 |

Enn fremur má veita fyrstu heiðursverðlaun, allt að kr. 100.00 á hrút.

Framlag ríkissjóðs samkv. þessari grein er bundið því skilyrði, að hlutaðeigandi búnaðarsamband eða sýslusjóður leggi fram jafnt framlagi ríkissjóðs.

Um skilyrði fyrir verðlaunaveitingum og um fyrirkomulag afkvæmasýninga skal ákveða með reglugerð.

29. gr.

Búnaðarfélögum, er sett hafa sér samþykkt um sauðfjárrækt, og sauðfjárræktarfélögum á svæði, þar sem búnaðarsamband hefur sett sér samþykkt um búfjárrækt, er heimilt að mynda með sér sambönd, er skulu vera aðilar að búfjárræktardeild viðkomandi búnaðarsambands.

30. gr.

Sauðfjárræktarsamböndin skulu setja sér samþykktir og starfsreglur, er Búnaðarfélag Íslands samþykkir. Í samþykktum þessum skal ákveðið um verksvið, sem meðal annars skal fólgið í því að gera samanburð á systrahópum undan álitlegustu hrútum félaganna á sambandssvæðinu, gera yfirlitsskýrslur sauðfjárræktarfélaganna, færa ættarskrár og afurðaskýrslur beztu einstaklinganna o. fl. Búfjárræktarráðunautur viðkomandi búnaðarsambands hefur umsjón með starfsemi og vinnur úr skýrslum fjárræktarfélaganna.

31. gr.

Sauðfjárræktarfélag þau, sem mynda sauðfjárræktarsamband, skulu árlega greiða til búfjárræktardeildar viðkomandi búnaðarsambands 20% af framlagi því, er þau fá úr ríkissjóði samkvæmt 22. gr.

32. gr.

Nú myndar sauðfjárræktarsamband sér aðstöðu á sérstöku búi til þess að gera samanburð á systrahópum, 10 eða fleiri, undan einhverjum hrút, á sama aldri, þar sem samanburðarhóparnir eru fódraðir allir eins samkv. fyrirframgerðri áætlun ár eftir ár og hver hópur hafður minnst 3 ár í í rannsókn, og skal þá ríkissjóður leggja fram til starfseminnar kr. 8.00 á ári fyrir hverja kind, sem er í slíkri samanburðarrannsókn. Annar kostnaður við samanburðarrannsóknir þessar greiðist af viðkomandi fjárræktarfélagi, fjárræktarsambandi og eigendum hrútanna eftir nánari ákvæðum, sem sett verða í reglugerð.

Framlag ríkissjóðs skal því aðeins greitt, að skýrslur um starfsemina hafi borið Búnaðarfélagi Íslands og sauðfjárræktarráðunautur þess hafi viðurkennt þær fullgildar.

IV. KAFLI Um hrossarækt.

33. gr.

Kjósa skal þriggja manna hrossakynbótanefnd í hverjum hreppi, þar sem hlutaðeigandi búnaðarfélag hefur ekki sett sér hrossaræktarsamþykkt samkvæmt lögum þessum og ekki er heldur starfandi hrossaræktarfélag með þátttöku meiri hluta hrossaeigenda, sem hefur fengið lög sín staðfest af Búnaðarfélagi Íslands. Um kosningu í nefndina fer eftir sömu reglum og um kosningu í hreppsnefnd.

Nú setur búnaðarfélag sér hrossaræktarsamþykkt eða stofnað er sérstakt hrossaræktarfélag með þátttöku meiri hluta hrossaeigenda, sem jörð hafa til ábúðar í hreppnum, eftir að kosning hrossakynbótanefndar hefur farið fram, og fellur þá starf nefndarinnar niður, en við því tekur stjórn þess félags, er sett hefur samþykktina, eða þeir menn, er félagið felur það sérstaklega.

Hrossakynbótanefnd skal annast þau störf, sem stjórn búnaðarfélags eða hrossaræktarfélags eru ætluð í lögum þessum. Farist kosning hrossakynbótanefndar fyrir, ber hreppsnefnd að annast störf hennar.

Í lögum þessum merkir orðið „stóðhestur“ ógeltan hest, 1½ árs eða eldri.

34. gr.

Stjórn búnaðarfélags, hrossaræktarfélags eða kynbótanefnd, sbr. 33. gr., skal sjá um, að árlega séu nógu margir og góðir stóðhestar, sem samþykktir eru af hrossaræktarráðunaut, til afnota fyrir hrossaeigendur. Stjórnin skal enn fremur útvega girðingar fyrir þá, koma þeim í fóður og sjá um annan kostnað, er af starfsemiinni leiðir. Þegar um er að ræða kaup á kynbótahesti eða að reisa nýja girðingu, þarf stjórnin samþykki lögmæts hreppsfundar, og er þá hreppssjóði skylt að greiða að minnsta kosti helming kostnaðar. Öðrum kostnaði, sem leiðir af kynbótastarfsemi inni hreppsins, skal árlega jafnað niður með hliðsjón af tölu fæddra folalda, og eru gjöld þessi lögtakskræf.

35. gr.

Sé enginn stóðhestur til í hreppi, geta hrossaeigendur, er þess óska, krafizt þess, að þeim séu tryggð afnot stóðhests í öðrum hreppi eða leyft að hafa stóðhest til notkunar.

36. gr.

Óheimilt er að láta stóðhest ganga lausan í heimahögum eða á afréttum, nema heimild felist til þess í lögum þessum.

Verði vart við slíkan hest, ber að handsama hann og flytja til hreppstjóra, er skal taka hann í gæzlu og standa skil á sanngjarnri greiðslu vegna fyrirhafnar og kostnaðar við handsömun. Sömu ákvæði gilda fyrir hesta, sem ekki er hægt að gelda vegna skapnaðargalla.

37. gr.

Finnist stóðhestur utan vörzlu, sem er merktur með bókstöfunum K eða LK á hægri lend, skal eiganda hans þegar gert viðvart. Finnist eigandi ekki innan viku, skal nálægum sýslumönnum tilkynnt um hestinn og hvaða mark sé á honum. Er þeim þá skylt að tilkynna markeiganda um hestinn. Jafnframt skal hesturinn auglýstur í útvarpi með marki, merki og einkennum. Gefi eigandi sig fram innan hálf mánaðar frá auglýsingardegi, er heimilt að afhenda honum hestinn gegn greiðslu á áföllnum kostnaði, geti hann sannað heimild sína til að merkja hestinn með kynbótahestsmerki.

Finnist ómerktur stóðhestur eða merktur kynbótahestsmerki samkvæmt 38. og 39. gr. án heimildar, skal hreppstjóri selja hann á opinberu uppboði. Vitji eigandi andvirðisins innan 6 mánaða frá söludegi, skal honum greitt það að frádregnum

öllum áföllnum kostnaði, annars rennur afgangur andvirðisins í sjóð búnaðarfélags þess hrepps, þar sem hesturinn var handsamaður. Sömu ákvæði gilda um merкта stóðhesta, sem ekki er vitjað á tilsettum tíma frá auglýsingardegi, sbr. fyrri málsgr. þessarar greinar.

38. gr.

Þegar stóðhestar hafa hlotið I. eða II. verðlaun á héraðssýningum eða afkvæmasýningum, skal hrossaræktarráðunautur gefa eigendum þeirra skriflega heimild til þess að merkja þá með kynbótahestsmerki, sem er K á hægri lend. Komi í ljós, að merktur stóðhestur er ekki til kynbóta að dómi hrossaræktarráðunautar, skal hann afnema heimildina. Hrossakynbótanefndir geta veitt leyfi til að merkja aðra stóðhesta með kynbótahestsmerki, ef ástæða er til og að fengnu leyfi hrossaræktarráðunautar.

Verði einhver uppvís að því að merkja stóðhest heimildarlaust með kynbótahestsmerkjum K eða LK (sbr. 39. gr.) á hægri lend, skal hann látinn sæta sektum samkvæmt 86. gr. þessara laga.

39. gr.

Heimilt er Búnaðarfélagi Íslands að veita hreppsfélögum, einu eða fleiri sameiginlega, undanþágu frá ákvæðum um einangrun stóðhesta á tímabilinu frá 1. maí til 1. október, ef það telur, að beitilönd þau, sem um er að ræða, séu svo einangruð, að öruggt megi teljast. Undanþágu þessa getur Búnaðarfélagið numið úr gildi með eins árs fyrirvara.

Til þess að undanþága þessi verði veitt, skal liggja fyrir umsókn um hana frá hlutaðeigandi hreppsnefndum. Fyrst skal málið hafa verið rætt á almennum sveitarfundi og verið samþykkt þar af $\frac{2}{3}$ hlutum greiddra atkvæða hrossaeigenda og skal síðan hafa hlotið samþykki sýslunefnda þeirra, sem hlut eiga að máli.

Enn fremur skal fullnægja eftirtöldum skilyrðum, ef undanþága þessi er veitt: Stóðhestar þeir, sem sleppt er, mega ekki vera yngri en þriggja vetra, og skulu eigendur þeirra fá leyfi fyrir hvern hest. Skal hesturinn þá merktur greinilega með stöfunum LK á hægri lend og með númeri, sem ráðunauturinn ákveður, á þá vinstri.

40. gr.

Valdi stóðhestar, sem ganga lausir eða sleppa úr vörzlu, tjóni á búfé eða öðrum eignum annarra, er eigandi þeirra skaðabótaskyldur eftir mati dómkvaddra manna, ef ekki næst samkomulag um skaðabætur. Er hlutaðeigandi sveitarsjóður skyldur að annast greiðslur þessara skaðabóta, ef þess er krafizt.

41. gr.

Við smölun og réttun að haustinu skulu gangnaforingjar og réttarstjórar hafa strangt eftirlit með því, að stóðhestar sleppi ekki úr stóðrekstrum, og séu þeir merktir, geta þeir krafizt skriflegra heimilda fyrir merkingu þeirra.

42. gr.

Búnaðarfélagi er heimilt að setja sér samþykkt um að vinna að kynbótum hrossa í hreppnum, enda sé þar ekki starfandi hrossaræktarfélag. Nú hefur búnaðarfélag ekki sett sér hrossaræktarsamþykkt, og er þá minnst 6 bændum í hreppi heimilt að stofna með sér félag til þess að vinna að þessum kynbótum. Félag þessi nefnast hrossaræktarfélag. Samþykktir búnaðarfélaga og hrossaræktarfélaga skulu sniðnar eftir fyrirmynd, er Búnaðarfélag Íslands lætur þeim í té. Þegar búnaðarfélag eða hrossaræktarfélag hefur sett sér samþykkt, sendir það hana stjórn Búnaðarfélags Íslands til staðfestingar.

43. gr.

Búnaðarfélag eða hrossaræktarfélag, er hefur fengið samþykkt sína staðfesta af Búnaðarfélagi Íslands, getur fengið styrk til kaupa á tveggja eða þriggja vetra kynbótahestum undan I. verðlauna hryssum, sem hér segir:

Styrkur til kaupa á þriggja vetra stóðhesti er þessi:
200 kr., ef stóðhesturinn er undan hesti, sem fengið hefur heiðursverðlaun fyrir afkvæmi.

150 kr., ef stóðhesturinn er undan hesti, sem fengið hefur I. verðlaun fyrir afkvæmi.

125 kr., ef stóðhesturinn er undan hesti, sem fengið hefur heiðursverðlaun á héraðssýningu.

100 kr., ef stóðhesturinn er undan hesti, sem fengið hefur I. verðlaun á héraðssýningu.

Styrkur til kaupa á tveggja vetra hesti er 50 kr. lægri í hverjum flokki en á þriggja vetra hesti.

Styrkurinn er enn fremur bundinn því skilyrði, að þriggja vetra hesturinn hafi hlotið I. verðlaun, en tveggja vetra hesturinn II. verðlaun á héraðssýningu eða viðurkenningu hrossaræktarráðunautar um að vera slíkra verðlauna verður.

Samkvæmt þessari grein skal ekki veita styrk nema einu sinni til kaupa á sama hesti.

44. gr.

Búnaðarfélag og hrossaræktarfélag geta fengið auk styrks þess, sem um ræðir í 43. gr., fóðurstyrk til stóðhestahalds, ef þau nota stóðhest, sem hlotið hefur heiðursverðlaun eða I. eða II. verðlaun á afkvæmasýningu. Styrkur þessi er 150 kr. á heiðursverðlaunahest, 100 kr. á I. verðlauna hest og 50 kr. á II. verðlauna hest.

Styrkur þessi greiðist árlega, meðan hesturinn er notaður og nýtur þessarar viðurkenningar.

45. gr.

Búnaðarfélag, hrossaræktarfélag eða hreppsfélag, er láta reisa girðingu fyrir hrossakynbótastarfsemi, fá allt að 400 kr. styrk úr ríkissjóði á hverja girðingu að verkinu loknu, þó aldrei meira en nemur efniskaupum, enda sé fullnægt eftirtöldum skilyrðum:

1. Að hrossaræktarráðunautur hafi viðurkennt nauðsyn girðingarinnar.
2. Að land það, sem girt er, sé eign þess aðila, er styrksins nýtur, eða honum tryggð full afnot af landinu með leigusamningi, er gildi eigi skemmri tíma en 15 ár.
3. Að landið sé vel fallið til hrossabeitar að dómi hrossaræktarráðunautar eða trúnaðarmanns Búnaðarfélags Íslands.
4. Að girðingin sé minnst 5 gaddavirsstrengir eða úr öðru jafngildu efni, t. d. rafmagnsgirðing, og ekki lægri en 135 cm.
5. Að styrkþegi hafi skuldbundið sig með skriflegri yfirlýsingu að halda girðingunni við í að minnsta kosti 15 ár.

46. gr.

Heimilt er hrossaræktarfélagum að mynda með sér samband til þess sameiginlega að vinna að hrossakynbótum á sambandssvæðinu, ef eftirtalin skilyrði eru fyrir hendi:

1. Að sambandið nái yfir minnst 10 hreppa og þátttakendur eigi minnst 1000 hryssur.
2. Að sambandið hafi sett sér lög um starfsemi sína og fengið þau samþykkt af stjórn Búnaðarfélags Íslands.

Búnaðarsambönd eða hrossaræktarsambönd, sem mynduð verða samkvæmt lögum þessum, geta árlega notið aukastyrks á hvern stóðhest, sem þau eiga og nota eða hafa á leigu, að upphæð kr. 250.00 á hvern. Styrkur þessi skal lagður í sérstakan sjóð, er stjórn sambandsins ávaxtar og notar aðeins til kaupa á kynbótahestum í stað hinna eldri, sem felldir eru eða seldir, og skal andvirði þeirra einnig renna óskipt í sjóðinn.

Stjórn sambandsins ákvarðar í hvert sinn, hvort ástæða sé til að skipta um hest eða fjölga hestum, enda liggja hvort tveggja fyrir, að grundvölluð ástæða hafi verið til að fella hestinn (hestana) og sá hestur (hestar), sem kaupa skal, sé taminn og helzt reyndur kynbótahestur að dómi ráðunautar Búnaðarfélags Íslands í hrossarækt og samþykki hans fyrir skiptunum liggja fyrir.

Aldrei skal veita styrk á fleiri stóðhesta en svo, að minnst 100 hryssur, fjögurra vetra og eldri, verði um hvern.

Ársreikningar sambanda þeirra, sem hér um ræðir, skulu sendir Búnaðarfélagi Íslands til endurskoðunar og samþykktar.

47. gr.

Þegar minni hluti af hreppi er í hrossaræktarfélagi og utanfélagsmenn vilja ekki vera í samvinnu við hann um kynbótastarfið, þá er þeim, sem í félaginu eru, ekki skylt að taka þátt í kostnaði af kynbótastarfi þeirra, sem utan félagsins eru.

48. gr.

Stjórnir hrossaræktarféлага eða kynbótanefndir skulu halda gerðabók, þar sem ritaðar eru allar ályktanir, reikningar, bréf og aðrar gerðir.

Reikningar kynbótastarfsins skulu árlega lagðir fram á aðalfundi og skulu endurskoðaðir með hreppsreikningum.

49. gr.

Hrossaræktarráðunautur skal, eftir því sem við verður komið, ferðast um meðal bænda á vorin og sumrin og leiðbeina þeim um val á stóðhestum og hryssum til undaneldis. Hann skal mæta á þeim sveitasýningum, sem hross eru sýnd á og búnaðarsamböndin efna til, komi fram ósk um það og verði því við komið. Hrossaræktarráðunautur er formaður dómnefnda á öllum sýningum, sem haldnar eru samkvæmt þessum kafla laganna. Í forföllum ráðunautar tilnefnir stjórn Búnaðarfélags Íslands mann í hans stað. Meðdómendur á hrossasýningum geta ekki veitt hrossi verðlaun gegn atkvæði ráðunautar, hann getur ekki heldur veitt hrossi verðlaun, nema helmingur meðdómenda sé því samþykkur.

50. gr.

Skipta skal landinu í fjögur sýningarsvæði, og hrossasýningar haldnar á þeim fjórða hvert ár. Heimilt er að sameina fjórðungsmót Landssambands hestamannafélaga héraðssýningum, og annast þá hlutaðeigandi búnaðarsamband eða sambönd um þann þátt, sem varðar sýningu kynbótagripa, í samráði við stjórn landssambandsins.

51. gr.

Til verðlauna á sýningum þeim, er um ræðir í 50. gr., leggur ríkissjóður fram 10 aura á hvert framtalið hross, gegn jöfnu framlagi frá hlutaðeigandi búnaðarsamböndum eða öðrum aðilum, þar sem sýningar eru haldnar. Skal verja fé þessu til að verðlauna hryssur og enn fremur stóðhesta, er hljóta III. verðlaun á héraðssýningum. Mega þau ekki vera hærri en hér greinir:

Heiðursverðlaun á hryssu kr. 80.00.

I. verðlaun á hryssu kr. 25.00.

II. verðlaun á hryssu kr. 15.00.

III. verðlaun á hryssu kr. 7.00.

III. verðlaun á stóðhest kr. 30.00.

Verðlaun á aðra stóðhesta greiðast úr ríkissjóði, og eru heiðursverðlaun kr. 200.00, I. verðlaun kr. 100.00 og II. verðlaun kr. 60.00. Heiðursverðlaun má aðeins veita hrossum, sem afkvæmi eru sýnd með. Hryssum skulu fylgja 2 afkvæmi, en stóðhestum 4, og skulu þau vera yngst tveggja vetra.

52. gr.

Heimilt er að halda afkvæmasýningu fyrir stóðhesta, ef óskir koma fram um það og Búnaðarfélag Íslands samþykkir.

Sýna skal undan hverjum stóðhesti ekki færri en 12 afkvæmi þriggja vetra og eldri og mæður þeirra, sem fylgja þeim á sýninguna. Verðlaun fyrir afkvæmi greiðast úr ríkissjóði, og eru þau þessi:

Heiðursverðlaun kr. 180.00.

I. verðlaun kr. 100.00.

II. verðlaun kr. 60.00.

III. verðlaun kr. 40.00.

Eigi má greiða heiðursverðlaun fyrir afkvæmi, nema helmingur þeirra sé taminn og sýni verðmæta kosti.

Heimilt er að endurtaka afkvæmasýningu einu sinni að 4 árum liðnum fyrir þá stóðhesta, er hafa hlotið II. verðlaun.

Umsóknir um afkvæmasýningar skulu komnar til Búnaðarfélags Íslands fyrir 15. maí.

Stjórn hlutaðeigandi búnaðarsambands kýs 2 meðdómendur á afkvæmasýningu og greiðir þeim fyrir störf þeirra, en eigandi stóðhestsins leggur til sýningarstaðinn.

Ráðunautur Búnaðarfélags Íslands getur metið stóðhesta til afkvæmaverðlauna, ef aðstæður torvelda eða útiloka sýningahald, en þó aðeins hesta, sem eru í eigu búnaðarsambanda eða hrossaræktarsambanda.

53. gr.

Samtökum hestamannafélaga er heimilt að halda landssýningu 4. hvert ár, að fengnu samþykki Búnaðarfélags Íslands, þar á meðal fyrir sýningarstað og hvernig sýningunni skuli hagað. Verðlaun á þessum sýningum greiðast að hálfu úr ríkissjóði gegn jöfnu framlagi annars staðar að. Um upphæð verðlauna og önnur skilyrði fer samkvæmt ákvæðum 51. og 52. gr., eftir því sem við getur átt.

Umsókn um sýningarleyfi ásamt fullnægjandi upplýsingum skal vera komin til Búnaðarfélags Íslands fyrir 15. maí næstan áður en sýningin á að fara fram.

Samtök hestamannafélaga þeirra, er hafa á hendi forgöngu og stjórn þessara sýninga, skulu tilnefna 2 meðdómendur á sýningarnar.

Skrá skal sérstaka ættbók fyrir þau reiðhross, sem hljóta verðlaun á landsýningum þessum.

54. gr.

Hrossakynbótabúi ríkisins á Hólum í Hjaltadal er heimilt, með samþykki Búnaðarfélags Íslands, að kaupa úrvals kynbótahross handa búinu. Hross þessi mega ekki vera yngri en 8 vetra og öruggt, að þau búi yfir verðmætum kostum, sem erfast. Heimilt er að verja úr ríkissjóði í þessu skyni kr. 4000.00 annað hvert ár.

V. KAFLI

Um svínarækt og alifuglarækt.

55. gr.

Þegar Búnaðarfélag Íslands hefur ráðið til sín ráðunaut í svínarækt og alifuglarækt, er landbúnaðarráðherra heimilt að láta setja á stofn kynbótabúi í þessum greinum á bændaskólabúi eða öðru ríkishúsi, eftir því sem henta þykir að dómi Búnaðarfélags Íslands.

56. gr.

Á kynbótabúinu skal hreinrækta þau hænsnakyn og svínakyn, sem ráðunauturinn telur rétt að rækta hér á landi. Á búinu skal vera útungunarstöð til að framleiða kynbótahænsni til sölu.

57. gr.

Færa skal ættarskýrslur og afurðaskýrslur yfir svín og alifugla á kynbótabúinu undir eftirliti ráðunautarins, og gera skal samanburðartilraunir með fóðurþörf og afurðagetu hinna ýmsu kynja.

58. gr.

Eftir að bú þetta hefur verið stofnsett, hefur það rétt til að flytja útungunar-egg til landsins til kynbóta eða tilrauna, enda sjái ráðunauturinn um, að búið fullnægi óskum alifuglaeigenda um að hafa til sölu fugla af þeim kynjum, sem óskað er eftir og reynsla hefur sýnt, að hentug séu til ræktunar hér á landi.

59. gr.

Heimilt er að halda einstaklinga- og afkvæmasýningar fyrir alifugla og svín, þar sem verðlaun eru greidd úr ríkissjóði, eftir nánari fyrirmælum, sem landbúnaðarráðherra setur í reglugerð eftir tillögum frá Búnaðarfélagi Íslands.

VI. KAFLI

Um sæðingu búfjár.

60. gr.

Búnaðarsambönd, sem vinna að kynbótum búfjár með sæðisflutningum, svo og nautgriparéktarsambönd í þeim héruðum, þar sem búnaðarsambönd sinna ekki þessu verkefni, fá styrk úr ríkissjóði til þessarar starfsemi sem hér segir:

1. Stofnstyrk í eitt skipti fyrir öll, sem er $\frac{1}{3}$ byggingarkostnaðar sæðingarstöðvar, þar með talin verkfæri og allur útbúnaður, þó ekki yfir 30 þús. kr. á stöð.
2. Rekstrarstyrk, $\frac{1}{3}$ árslauna sérfræðings í búfjársæðingu, er starfar við sæðingarstöð, og tekur laun samkvæmt VIII. flokki launalaga, enda annist stöðin sæðingu nautgripa og starfi allt árið; enn fremur kr. 3.00 á hverja sædda kú, er fang fær og 50 aura á hverja á, sem sædd er. Styrkur skal þó eigi veittur, nema notuð séu naut, sem nautgriparéktarráðunautur mælir með. Fyrir sæðingu áa skal þessi styrkur því aðeins greiddur, að notaðir séu hrútar, sem sauðfjarréktarráðunautur mælir með.

Vinni sæðingarstöð jafnframt að sæðingu fleiri búfjártegunda, er ríkissjóði heimilt að greiða styrk til þess, sem ákveðinn skal af landbúnaðarráðherra, að fengnum tillögum Búnaðarfélags Íslands.

61. gr.

Stofn- og rekstrarstyrkur til sæðingarstöðva verður ekki veittur, nema Búnaðarfélag Íslands hafi fallizt á nauðsyn þess, að stöðinni sé komið á stofn, og samþykki starfstilhögun hennar.

Stofnstyrk má aðeins veita einni sæðingarstöð í sýslu, nema Búnaðarfélag Íslands mæli með því og samþykki landbúnaðarráðherra komi til hverju sinni.

VIII. KAFLI

Um ræktun erlendra búfjarkynja og blöndun þeirra við innlent búfé.

62. gr.

Búnaðarfélagum, búfjarréktarfélagum, tilraunabúum og einstökum bændum, sem færa sönnur á, að þau eða þeir haldi fullkomnar ættartölubækur yfir búfé sitt, er heimilt, að fengnu leyfi stjórnar Búnaðarfélags Íslands, að gera tilraunir með myndun nýrra búfjarkynja, með blöndun við innlend og erlend búfjarkyn, sem til eru í landinu eða verða flutt til landsins með sæðisflutningum eða á annan hátt.

Tilraunir þessar skulu gerðar undir eftirliti og í samráði við ráðunauta Búnaðarfélags Íslands í búfjárrækt, er heldur sérstaka skrá yfir leyfisveitingar þessar og árangur tilraunanna á hverjum stað. Búnaðarfélag Íslands getur svipt leyfishafa fengnu leyfi, ef hann fullnægir ekki að dómi viðkomandi ráðunautar þeim fyrir- mælum, er sett verða um þessa starfsemi.

63. gr.

Leiði ýtarlegar og margra ára endurteknar tilraunir með blöndun erlendra búfjarkynja við íslenskt búfé í ljós, að æskilegt muni vera að mynda ný kyn með framhaldsræktun kynblendinganna, skal hlutaðeigandi ráðunautur setja reglur um, hvernig haga skuli ræktuninni og sölu gripa af hinu nýja kyni.

Ekkert undaneldisdýr af nýjum kynjum má selja, nema það sé ættbókarfært og viðurkennt af hlutaðeigandi ráðunaut hjá Búnaðarfélagi Íslands eða fulltrúa hans.

64. gr.

Heimilt er bændum að framleiða einblendinga til slátrunar og til ásetnings án þess að halda ættartölubækur, en þeim er óheimilt að selja, gefa eða afhenda á annan hátt slíka kynblendinga til ásetnings.

65. gr.

Brot gegn því að verzla með eða afhenda óleyfilega kynblendinga af erlendum kynjum varða sektum, sem aldrei nemi minni upphæð en almennu gangverði hins selda eða afhenta fénaðar. Kynblendinga, sem seldir hafa verið eða afhentir í óleyfi, skal kaupandinn afhenda sýslumanni eða hreppstjóra, sem síðan ráðstafar þeim samkvæmt tillögum Búnaðarfélags Íslands.

VIII. KAFLI

Um forðagæzlu og fóðurbirgðafélög.

66. gr.

Í hverjum hreppi, þar sem ekki er starfandi fóðurbirgðafélag, skulu vera forðagæzlumenn, einn eða fleiri, til þess að hafa gát á fóðurbirgðum hreppsúa og meðferð þeirra á búpeningi. — Sýslunefnd ákveður tölu forðagæzlumanna í hverjum hreppi eftir tillögu hreppsnefndar. Ef þeir eru fleiri en einn, getur hreppsnefndin skipt hreppnum í jafnmörg forðagæzluumdæmi, og hefur þá hver forðagæzlumaður sitt svæði til umsjónar.

67. gr.

Kjósa skal forðagæzlumenn og jafnmarga varamenn til 4 ára í senn, þegar hreppsnefndarkosningar fara fram. Gilda um kosningu þessa sömu reglur og um hreppsnefndarkosningar.

68. gr.

Skylt er forðagæzlumanni eða eftirlitsmanni fóðurbirgðafélaga að fara minnst tvisvar um sveitina á hverjum vetri. Fyrri ferðinni skal vera lokið fyrir 15. nóvember, en þeirri síðari fyrir 20. apríl. Í hvorri ferð skal forðagæzlumaður athuga vandlega fóðurbirgðir hjá bændum, fóðrun búfjárins og hvort sæmileg hús séu til yfir fénaðinn.

Ef forðagæzlumaður telur, að einhvern búfjäreiganda skorti fóðurbirgðir eða hús yfir búfénað sinn, vanfóðri hann eða vanhírði, skal hann tilkynna það hreppsnefnd. Skylt er þá hreppsnefnd að aðvara þegar hlutaðeigandi búfjäreiganda og gefa honum hálf mánaðar frest til úrbóta. Hafi hann að þeim tíma liðnum ekki gert þær ráðstafanir, sem hreppsnefnd og forðagæzlumaður telja fullnægjandi, er hreppsnefnd heimilt að útvega honum fóður, ráðstafa fénaði hans til fóðrunar eða láta slátra búfénaði hans, ef henta þykir.

Búfjareigandi, sem hlut á að máli, ber allan kostnað af þessum ráðstöfunum. Skylt er viðkomandi sýslumanni að veita hreppsnefndum stuðning við þessar framkvæmdir, ef með þarf.

Forðagæzlumenn skulu gera skýrslu á þar til gerð eyðublöð um það, er lýtur að fódurásetningi búfjareigenda, svo sem um fódurbirgðir, tölu búpenings, skepnuhöld og fyrningar. Skýrslu þessa skal forðagæzlumaður senda sýslumanni upp úr fardögum fyrir það fardagaár, sem þá er að enda, en sýslumaður leggur skýrslurnar fyrir næsta sýslufund til athugunar. Skýrslurnar skal að því búnu senda Búnaðarfélagi Íslands, sem vinnur úr þeim í samstarfi við Hagstofu Íslands.

Fyrir starf sitt skulu forðagæzlumenn fá borgun eftir samkomlagi við hreppsnefndina, og greiðist hún úr sveitarsjóði.

69. gr.

Heimilt er sveitar- og bæjarfélögum að stofna fódurbirgðafélög, og takmarkast félögin ætíð af hreppamörkum. Þegar slíkt félag er stofnað og tekið til starfa, er forðagæzlumaður leystur frá starfi sínu.

70. gr.

Verksvið fódurbirgðafélaga er að tryggja það, að á hverju hausti sé til fódur fyrir búfé félagsmanna, sem nægi í harðasta vetri, og að rannsaka, hvernig bændur eigi að fódra búfé sitt, svo að það gefi sem mestan arð, miðað við tilkostnað.

Stjórn fódurbirgðafélags skal sjá um, að fódurskoðanir eigi sér stað eins oft og þurfa þykir. Skal sú fyrsta ætíð fara fram fyrir 15. nóvember.

71. gr.

Þegar menn vilja koma á fódurbirgðafélagi í hreppi eða kaupstað, skal sveitarstjórn boða til almenns sveitarfundar með nægum fyrirvara og leggja fyrir hann uppkast að samþykkt fyrir félagið. Atkvæðisrétt á þeim fundi hafa allir þeir, sem búfénað hafa á fódurum í sveitinni. Sé fundur lögmætur og nái uppkastið samþykki $\frac{2}{3}$ hluta atkvæðisbærra fundarmanna, skal stofna félagið, og er þá uppkastið bindandi fyrir alla sveitarbúa, enda hafi verið tekið fram í fundarboði, að um þetta mál yrði rætt og greidd atkvæði um það. Samþykkt sveitarfundarins skal leggja fyrir næsta hlutaðeigandi sýslufund til samþykktar.

Samþykki sýslufundur samþykktaruppkast fódurbirgðafélagsins óbreytt, skal sýslumaður senda það landbúnaðarráðuneytinu til staðfestingar. Breyti sýslufundur samþykktinni, skal bera hana með áorðnum breytingum undir atkvæði lögmæts hreppsfundar á sama hátt og í fyrra skiptið. Fallist sveitarfundur á breytingartilögur sýslufundar, skal uppkastið endursent sýslumanni, sem sendir það síðan áfram til ráðuneytisins. Að öðrum kosti er samþykktin fallin, nema gerðar séu á henni breytingar, og skal þá leggja hana fyrir sýslufund að nýju og aftur með fara á sama hátt og ný samþykkt væri.

Virðist landbúnaðarráðuneytinu samþykkt, sem því hefur verið send til staðfestingar, koma í bága við grundvallarreglur laga eða rétt manna, endursendir það hana án staðfestingar ásamt synjunarástæðum. Að öðrum kosti staðfestir ráðuneytið samþykktina, skipar fyrir um birtingu hennar og tiltekur, hvenær hún öðlist gildi. Gildir hún upp frá því fyrir alla þá, sem í þeim hreppi eða kaupstað búa, sem hún er gerð fyrir. Samþykkt, sem ráðuneytið hefur staðfest, má ekki breyta á annan hátt en hún var stofnuð.

72. gr.

Fódurbirgðafélagi stýrir þriggja manna stjórn, og eru tveir þeirra kosnir á aðalfundi félagsins til fjögurra ára í senn, en þann þriðja kys hreppsnefnd til sama tíma, og er hann formaður félagsins. Stjórn félagsins sér um allar fjárreiður þess og framkvæmdir, og eru skuldbindingar hennar bindandi fyrir félagið.

73. gr.

Hvert það fóðurbirgðafélag, sem stofnað er samkvæmt lögum þessum og fullnægir fyrirætlum þeirra, nýtur árlegs styrks úr ríkissjóði, kr. 10.00 fyrir hvern bónda, sem í félaginu er. Enn fremur skal hlutaðeigandi sveitarsjóður leggja fram kr. 50.00 fyrir hvern félagsmann, og greiðir sveitarsjóður það á ekki lengri tíma en 10 árum með jöfnum greiðslum. Enn fremur skulu búfjáreigendur greiða árlegt gjald til félagsins eftir búfjárfjölda:

- a. fyrir hvern nautgrip 40 aura
- b. fyrir hvert hross 20 —
- c. fyrir hverja sauðkind 4 —

Gjöld þessi eru lögtakskræf samkv. lögum nr. 29 16. des. 1885.

74. gr.

Skylt er fóðurbirgðafélagi að stofna sjóð og leggja í hann tekjuafgang hvers árs. Stjórn félagsins lánar úr sjóðnum til fóðurkaupa fyrir félagsmenn.

75. gr.

Komi í ljós að lokinni skoðun, sbr. 70. gr., að búfjáreigendur skorti fóður, getur stjórn félagsins lánað fé úr sjóðnum til fóðurkaupa, sbr. 74. gr. Nægi sjóður félagsins ekki til fóðurkaupa, er félaginu heimilt lán úr bjargráðasjóði til þess, er á vantar, þó ekki meira en nemur hluta hreppsins í sjóðsmynduninni, gegn 5% ársvöxtum og endurgreiðslu innan 5 ára.

Skylt er hreppsnefnd að ábyrgjast bráðabirgðalán og rekstrarlán fyrir félagið.

Til tryggingar láni, er stjórn félagsins eða hreppsnefnd veitir félagsmönnum eða hreppsþúum til að bjarga bústofni þeirra frá yfirvofandi fellu, er bústofninn að lögveði fyrir láninu, þar til það er að fullu greitt, þó ekki lengur en 2 ár frá lántökudegi. Lánþegi má ekki selja né ráðstafa á annan hátt bústofninum úr eigu sinni frekar en svo, að jafnan sé næg trygging í eftirstöðvum hans með vöxtum og kostnaði. Lögveð þetta gengur fyrir öllum öðrum veðböndum.

76. gr.

Gjalddagi iðgjalda er 1. desember. Reikningsár félagsins er almanaksár. Skýrsluárið er frá 1. október til jafnlengdar næsta ár.

77. gr.

Þegar sjóður fóðurbirgðafélagsins er orðinn svo stór, að hann nemur kr. 800.00 á hvern félagsmann, er félaginu heimilt með aðalfundarsamþykkt að létta af iðgjöldum samkvæmt 73. gr. að nokkru eða öllu leyti.

78. gr.

Stjórn fóðurbirgðafélags skal senda Búnaðarfélagi Íslands skýrslu um starfsemi sína, eftir því sem Búnaðarfélag Íslands ákveður og tekið er fram í samþykkt félagsins.

Skýrsla þessi skal send til Búnaðarfélags Íslands fyrir júlilok, eftir að skýrsluárinu lauk. Styrkur ríkissjóðs til fóðurbirgðafélaga greiðist, þegar skýrslur og reikningar þeirra hafa borizt til félagsins.

79. gr.

Ráðherra er heimilt, hvenær sem hann telur þess þörf, að krefjast skýrslu frá forðagæzlumönnum um það, hverjar horfur séu á fóðuröflun eða fóðurbirgðum í umdæmi þeirra.

80. gr.

Sýni búfjáreigandi móttþróa gegn ráðstöfunum forðagæzlu­manns, hreppsnefndar eða stjórnar fóðurbirgðafélags honum til hjálpar eða hefur þær að engu, en fénaður

hans líður eða fellur úr hor sökum fódurskorts, hirðuleysis eða harðýðgi þess, er hafði hann undir hendi, að álitu forðagæzlumanns eða stjórnar fódurbirgðafélags, er þessum aðilum skylt að tilkynna það tafarlaust sýslumanni ásamt öllum mála-vöxtum, eða hreppstjóra og hann tilkynni það aftur sýslumanni.

81. gr.

Sá, er sekur verður um illa meðferð á skepnum samkv. 80. gr., skal sæta sektum frá 500 til 5000 kr. eða einföldu fangelsi allt að 6 mánuðum. Vanræki forðagæzlu-maður, hreppsnefnd eða stjórn fódurbirgðafélags að gera sýslumanni eða hreppstjóra viðvart um ómannúðlega meðferð á skepnum, sem þeim er kunnugt um innan þess hrepps, varðar það sektum.

IX. KAFLI

Almenn ákvæði.

82. gr.

Heimilt er að halda héraðssýningar fyrir annað búfé en hross, þegar hlutaðeig-andi héraðsstjórnir óska þess, þó ekki oftast en fjórða hvert ár, að fengnu samþykki Búnaðarfélag Íslands. Fleiri sýslur en ein eða sýsluhlutar geta verið saman um sýn-ingar þessar.

Styrkja skal slíkar sýningar að $\frac{2}{3}$ hlutum úr ríkissjóði og að $\frac{1}{3}$ hluta úr hlut-aðeigandi sýslusjóðum, er hvort tveggja gangi til gripaverðlauna. Auk þess styrks, sem sýslusjóður veitir til gripaverðlauna, ber sýslunefnd að annast undirbúning sýn-inganna. Búnaðarfélag Íslands setur um tilhögun héraðssýninga reglur, er landbún-aðarráðherra staðfestir.

83. gr.

Allar greiðslur, sem um ræðir í lögum þessum, skulu greiddar að viðbættri fullri vísitöluuppbót frá 1939, og skal, þar sem því verður við komið, miða við meðalvísitölu ársins á undan.

84. gr.

Landbúnaðarráðherra setur reglugerð í samráði við Búnaðarfélag Íslands, er ákveður nánar um framkvæmd laga þessara.

85. gr.

Verði ágreiningur um skilning á ákvæðum þessara laga, sker landbúnaðarráð-herra úr, og er það fullnaðarúrskurður.

86. gr.

Brot gegn lögum þessum varða sektum frá kr. 100.00 til kr. 5000.00, nema þyngri refsing liggja við að lögum. Sektarfé skal renna í sjóð þess búnaðarfélag, þar sem brotið er framið, ella í sveitarsjóð.

Með mál út af brotum gegn lögum þessum skal fara sem almenn lögreglumál.

87. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 19 frá 22. marz 1948, um búfjár-rækt, og allar síðari breytingar, sem gerðar hafa verið á þeim lögum.

Greinargerð.

Frumvarp þetta er flutt eftir beiðni Búnaðarfélag Íslands. Landbúnaðarnefnd og einstakir nefndarmenn áskilja sér óbundinn rétt um afstöðu til málsins og ein-stakra atriða þess. Frumvarpinu fylgdi svo hljóðandi greinargerð:

Um I. kafla.

Þegar fyrstu búfjárræktarlögin voru samþykkt, höfðu búnaðarsamböndin enga ráðunauta í þjónustu sinni og unnu því lítið sem ekkert að búfjárræktarmálum. En búfjárræktarfélag einstakra sveita urðu brautryðjendur í búfjárræktinni undir leiðsögn ráðunauta Búnaðarfélags Íslands.

Uppbygging búfjárræktarlaganna frá 1931 grundvallast á þessu viðhorfi.

Með fjölgun búfjárræktarfélaga og vaxandi starfi þeirra samhliða manneklu í sveitum varð nauðsynlegt að ráða héraðsráðunauta í búfjárrækt til þess að leiðbeina bændum og annast að meira eða minna leyti eftirlit með búfjárræktarfélagum og samböndum þeirra.

Þessi þróun var viðurkennd með búfjárræktarlögunum frá 1948, þar sem sett voru ákvæði í VIII. kafla um héraðsráðunauta í búfjárrækt. Síðan hefur þróunin orðið ör í þá átt, að búnaðarsamböndin réðu til sín ráðunauta í búfjárrækt, sem hafa unnið ótulllega að myndun búfjárræktarfélaga og verið leiðandi í búfjárræktinni hver í sínu umdæmi í samráði og samvinnu við ráðunauta Búnaðarfélags Íslands í búfjárrækt.

Sá galli er á gildandi búfjárræktarlögum, að í vissum tilfellum eru nautgripa-ræktarsambönd réttþærri aðilar en búnaðarsambönd varðandi ráðningu héraðsráðunauta í búfjárrækt, en þó ekki gert ráð fyrir, að ráðunautar nautgripa-ræktarsambanda leiðbeini um ræktun annarra búfjártegunda en nautgripa. Búnaðarsambandi er t. d. samkvæmt 11. gr. núgildandi búfjárræktarlaga því aðeins heimilt að ráða sér ráðunaut í búfjárrækt, að ekki sé þar starfandi nautgripa-ræktarsamband, er hafi ráðunaut í þjónustu sinni.

Eðlilegt er, að búnaðarsamböndin hafi forustu í búfjárræktarmálum og þá jafnt í öllum búgreinum, en því aðeins heimila nautgripa-ræktarsamböndum að ráða sér sérstakan ráðunaut, ef viðkomandi búnaðarsamband sinnir ekki búfjárræktarmálum.

Af framangreindum ástæðum þykir rétt að hafa I. kafla búfjárræktarlaganna um búfjárræktarsamþykktir búnaðarsambanda og starfsemi héraðsráðunauta í búfjárrækt. Einstakar greinar kaflans þurfa eigi skýringa við að öðru leyti en því, er varðar framlag ríkisins til ráðunautastarfseminnar, sem er hækkað úr $\frac{2}{5}$ í $\frac{1}{2}$ árslæna, sem er í samræmi við breytingu, sem hefur verið gerð á jarðræktarlögunum um laun héraðsráðunauta í jarðækt. Auk þess er lagt til, að ráðunautarnir skuli framvegis fá laun samkvæmt VII. flokki launalaga í stað VIII. flokks. Slík breyting er eðlileg, miðað við breytingar, sem gerðar hafa verið á launakjörum annarra búfræðimenntaðra manna, sem vinna í þjónustu landbúnaðarins.

Um II. kafla.

Kafli þessi um nautgripa-rækt er að mestu leyti óbreyttur frá gildandi lögum. Þær breytingar, sem verulegu máli skipta, eru:

1. Við 14. gr. frumvarpsins, sem svarar til 9. gr. núgildandi laga, bætist liður nr. 4 um aukið framlag til nautgripa-ræktarfélaga, sem láta rannsaka fitumagn mjólkur úr einstökum kúm minnst 10 sinnum á ári.

2. Á næstu grein eru gerðar þær breytingar, að fóðurstyrkur er tvöfaldaður á naut eldri en 4 ára. Slíkt mun ekki kosta mikið fé, því að tiltölulega fá naut eru gerð eldri en það og tala I. verðlauna nauta verður alltaf mjög takmörkuð. Hins vegar er það eitt mikilvægasta atriði í nautgripa-ræktinni, að naut, sem líkleg eru til kynbóta, séu látin lifa, unz dætur þeirra sýna, hvaða kynbótagildi þau hafa, en þá eru þau $4\frac{1}{2}$ —6 ára. Sannist, að naut hafi mikið kynbótagildi, er eftir það hægt að hafa mjög mikil not af því til kynbóta með því að hafa það á sæðingarstöð. Er því vel varið nokkru fé til þess að stuðla að því, að slík reynsla fái, en bændur eru mjög tregir til þess að gera naut gömul vegna aukins fóðurkostnaðar og hve erfið þau verða í allri meðferð.

3. 16. gr. frumvarpsins er breytt frá gildandi lögum í samræmi við I. kafla þess.

4. Í 17 gr. frumvarpsins er gert ráð fyrir, að framlag ríkisins á hverja skýrslu-færða kú á svæði, þar sem héraðsráðunautur í búfjárrækt starfar, hækki um kr. 1.00 á ári. Þetta er nauðsynlegt vegna þess, hve búnaðarsamböndin og nautgripa-ræktarsamböndin þurfa að kosta miklu til eftirlits, skýrslugerðar, spjaldskrárfærslu o. s. frv.

5. Í lok kaflans er ný grein um framlag til aukaeftirlits, og skýrir hún sig sjálf.

Miðað við núverandi starfsemi nautgriparæktarinnar lætur nærri, að útgjalda-
aukning ríkissjóðs vegna breytinga á þessum kafla nemi um 21 þús. kr. í grunn á ári.

6. Í 18. gr. um sýningar er lagt til, að lögfest verði að halda afkvæmasýningar á nautum árið mitt á milli reglulegra sýninga, sé þess óskað. Undanfarin ár hafa slíkar sýningar verið haldnar samkvæmt ósk búnaðarþings 1953.

Um III. kafla.

Þessi kafla, sem fjallar um sauðfjárræktina, er óbreyttur frá gildandi lögum að öðru leyti en því, að við 27. gr. frumvarpsins, sem svarar til 21. gr. gildandi laga, bætist ákvæði um, að fjárræktarfélag geti fengið að halda sýningu á hrútum, þegar tvö ár eru liðin frá reglulegum hrútasýningum, og gert er ráð fyrir, að viðkomandi búnaðarsamband tilnefni og kosti oddamann dómnefndar á þessum sýningum. Slíkar sýningar eru nauðsynlegar vegna starfsemi fjárræktarfélaganna og hafa að undanförnu verið haldnar eftir samkomulagi við Búnaðarfélag Íslands og ýmist verið kostaðar af því að öllu leyti eða aðeins að nokkru leyti, en viðkomandi búnaðar-samband þá annað hinn hluta kostnaðarins.

Þá er bætt við kaflann fjórum nýjum greinum, er fela í sér heimild fyrir sauð-fjárræktarfélag á svæðum, þar sem búnaðarsambönd hafa sett sér búfjárræktarsam-
þykkt, að stofna með sér sauðfjárræktarsambönd, er hafi það markmið að vinna að samiburði á systrahópum undan álitlegustu hrútum félaganna, semji yfirlits-skýrslur fjárræktarfélaganna og færi spjaldskrár um ættir og afurðir beztu ein-staklinganna. Gert er ráð fyrir, að sauðfjárræktarsambönd þessi fái 20% af framlagi því úr ríkissjóði, sem sauðfjárræktarfélagunum ber samkv. gildandi lögum, til þess að standa straum af þeim kostnaði, sem þessi verkefni hafa í för með sér. Þetta ætti að verða hagur fyrir fjárræktarfélagin, því að héraðsráðunauturinn kemur til með að létta af stjórnnum félaganna verulegum hluta af þeirri vinnu, sem þeim ber að leysa af hendi samkv. gildandi lögum fyrir það framlag, sem ríkið veitir. Þetta auð-veldar jafnframt búnaðarsamböndunum að taka búfjárræktarráðunauta í þjónustu sína.

Þá er gert ráð fyrir í 32. gr. frumvarpsins, að myndi sauðfjárræktarfélag sér aðstöðu til þess að gera samiburð á systrahópum við sömu skilyrði, þ. e. stofni af-kvæmarannsóknarstöðvar í sauðfjárrækt, þá veiti ríkið framlag, er nemi kr. 8.00 á ári á þær kindur, sem eru í slíkum afkvæmarannsóknum, en sauðfjárræktarfélagin, eig-
endur hrútanna og sauðfjárræktarsamböndin kosti þessar afkvæmarannsóknir að öðru leyti. Gert er ráð fyrir, að systrahóparnir séu teknir á stöðina haustlömb og hafðir þar til þriggja ára aldurs.

Breytingar á þessum kafla hafa í svipinn enga útgjaldaaukningu í för með sér fyrir ríkissjóð, en gera má ráð fyrir, að innan fárra ára muni einhverjir nota heim-ildina til að hera saman systrahópa á afkvæmarannsóknarstöðvum, og mun það hafa nokkur útgjöld í för með sér, en þó varla mikil, vegna þess að líkur eru fyrir því, að bændur muni sjálfir þurfa að leggja mikið af mörkum til viðbótar ríkisfram-laginu til að framkvæma slíkar rannsóknir. Samiburðarrannsóknir sem þessar eru mikilvægar, því að þær eru eini fullgildi mælikvarðinn á kynbóttagildi hrúta.

Um IV. kafla.

Þessi kafla, er fjallar um hrossarækt, er næstum því óbreyttur frá gildandi lög-um. Smávægilegar breytingar eru gerðar við 39., 40., 42. og 44. gr. gildandi laga, sem

nú verða 50., 51., 52. og 54. gr. Niður fellur 41. gr. gildandi laga, en efni hennar bætist við 51. gr. frumvarpsins. Þessar breytingar eru allar smávægilegar og kosta ekki ríkissjóð aukin útgjöld nema ákvæði 54. gr., þar sem gert er ráð fyrir, að hrossakynbótabúið á Hólum fái 4000 kr. í framlag 2. hvert ár í stað 4. hvers árs í gildandi lögum.

Um V. kafla.

Þessi kafla, sem svarar til IV. kafla gildandi laga, er óbreyttur.

Um VI. kafla.

Þessi kafla, sem fjallar um sæðingu búfjár, breytist allverulega frá gildandi lögum. Gert er ráð fyrir að hækka hámarksákvæði á framlagi ríkisins til stofnunar sæðingarstöðva úr 15. þús. kr. í 30 þús. kr. Þetta ákvæði hefur þó eigi mikla útgjaldaaukningu í för með sér fyrir ríkissjóð, vegna þess að fjöldi sæðingarstöðva verður ávallt mjög takmarkaður.

Gert er enn fremur ráð fyrir, að ríkið greiði $\frac{1}{3}$ árslauna eins sérfræðings í búfjársæðingum á hverri sæðingarstöð, sem starfar árið um kring. Þær 3 sæðingarstöðvar, sem nú eru starfandi, hafa í rauninni notið herra framlags úr ríkissjóði en hér er gert ráð fyrir, því að aðalsæðingarmenn þessara stöðva hafa verið nautgriparráðunautar viðkomandi sambands, sem fengið hafa $\frac{2}{5}$ hluta launa úr ríkissjóði. Af þessum sökum hafa starfskraftar þessara manna aðeins að nokkru leyti notast við leiðbeiningastarfsemina. Breytingar þær, sem gert er ráð fyrir í I. kafla frumvarpsins, hafa það í för með sér, að búfjarræktarráðunautarnir sinni fyrst og fremst leiðbeiningastarfinu í öllum búgreinum, en vinni ekki fyrst og fremst að búfjársæðingum. Verður því að gera ráð fyrir sérstökum sæðingarmönnum. Reynsla undanfarinna ára hefur hins vegar sýnt, að ekki hefði verið kleift að starfrækja sæðingarstöðvarnar, ef þær hefðu ekki notið ráðunautanna sem aðalsæðingarmanna.

Þá er einnig gert ráð fyrir 35 ára hækkun á framlagi ríkisins fyrir hverja sædda á. Hins vegar er ekki gert ráð fyrir, að ríkið taki þátt í launagreiðslu til þeirra, sem vinna að sauðfjársæðingum, sem aðeins geta staðið yfir stuttan tíma ár hvert.

Um VII. kafla.

Þessi kafla, sem svarar til VI. kafla gildandi laga, er óbreyttur, nema í 62. gr. frumvarpsins koma orðin „viðkomandi ráðunautar“ í stað sauðfjarræktarráðunautar.

Um VIII. kafla.

Þessi kafla, sem svarar til VII. kafla gildandi laga um forðagæzlu og fóðurbirgðafélög, er óbreyttur nema fyrri hluti 68. gr. frumvarpsins, sem svarar til 59. gr. gildandi laga.

Breyting á þessari grein er gerð vegna þess, að komið hefur í ljós, að ákvæðin um forðagæzlu voru haldlaus hreppsnefndum gagnvart þeim búfjáreigendum, sem sýna vildu þrjúzku eða kæruleysi gagnvart fyrir mælum hreppsnefndar varðandi ásetning og meðferð fénaðar. T. d. vildi það til s. l. haust, að búfjáreigandi nokkur neitaði þverlega að farga nokkurri skepnu af bústofni sínum, þótt hann ætti hvorki hey né hús og hefði enga möguleika til að annast búfénaðinn, þótt honum hefði verið útvegað hvort tveggja. Viðkomandi sýslumaður stóð ráðþrota, svo að hreppsnefnd varð að gripa til róttækra ráðstafana á eigin ábyrgð.

VIII. kafla í gildandi lögum fellur niður, en er efnislega tekinn upp í I. kafla.

Um IX. kafla.

Engar efnisbreytingar eru gerðar við þennan kafla, sem fjallar um almenn ákvæði.